

ZARZĄD

PREZES

Andrzej Płonka
POWIAT BIELSKI (woj. śląskie)

WICEPREZESI

Tadeusz Chrzan
POWIAT JAROSŁAWSKI

Jan Grabkowski
POWIAT POZNAŃSKI

Jerzy Kolarz
POWIAT BUSKI

Adam Krzysztoń
POWIAT ŁANCUCKI

Krzysztof Maćkiewicz
POWIAT WĄBRZESKI

Marian Niemirski
POWIAT PRZYSUSKI

Sławomir Snarski
POWIAT BIELSKI (woj. podlaskie)

Zbigniew Szumski
POWIAT ŚWIEBODZIŃSKI

CZŁONKOWIE

Mariusz Bieniek
POWIAT PŁOCKI

Mirosław Czapa
POWIAT MALBORSKI

Jarosław Dudkowiak
POWIAT GŁOGOWSKI

Ewa Janczar
MIASTO NA PRAWACH POWIATU
m.st. WARSZAWA

Józef Matysiak
POWIAT RAWSKI

Andrzej Nowicki
POWIAT PISKI

Wojciech Pałka
POWIAT KRAKOWSKI

Andrzej Potępa
POWIAT BRZESKI

Dariusz Szustek
POWIAT ŁUKOWSKI

Tomasz Tamborski
POWIAT KOŁOBRZESKI

Małgorzata Tudaj
POWIAT KĘDZIERZYŃSKO-KOZIELSKI

Mirosław Walicki
POWIAT GARWOLIŃSKI

KOMISJA REWIZYJNA

PRZEWODNICZĄCY

Józef Swaczyna
POWIAT STRZELECKI

Z-CA PRZEWODNICZĄCEGO

Andrzej Szymanek
POWIAT WIERUSZOWSKI

CZŁONKOWIE

Zdzisław Brezdeń
POWIAT OŁAWSKI

Andrzej Ciolek
POWIAT GOŁDAPSKI

Zdzisław Gamański
POWIAT CHELMIŃSKI

Andrzej Opala
POWIAT ŁÓDZKI WSCHODNI

Waldemar Trelka
POWIAT RADOMSKI

Jan Zalewski
POWIAT SIEMIATYCKI

Bogdan Zieliński
POWIAT WYSOKOMAZOWIECKI

DYREKTOR BIURA

Rudolf Borusiewicz

Or.A.0531/247/20

Warszawa, 16 listopada 2020 roku

Szanowny Pan

Dariusz Salomończyk

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu RP

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z dnia 27 października 2020 r. w sprawie przedłożenia opinii do komisyjnego projektu ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych (EW-020-296/20) przedstawiam uwagi Związku Powiatów Polskich.

W pierwszej kolejności trzeba zauważyć, że obecnie dla opiekuna osoby niepełnosprawnej przysługują trzy rodzaje świadczeń pomocowych tj. świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz zasiłek dla opiekuna. Proponowane przez projektodawcę świadczenie byłoby czwartym świadczeniem tego rodzaju. Warunki przyznawania wyżej wymienionych świadczeń uregulowane są w sposób bardzo szczegółowy, często niezrozumiały dla osób ubiegających się o świadczenia. Dodatkowo organy odwoławcze i Wojewódzkie Sądy Administracyjne często stosują rozszerzającą wykładnie istniejących przepisów i przyznają prawo do świadczeń osobom, które nie spełniają wszystkich wskazanych w ustawach warunków. Wprowadzenie kolejnego świadczenia dla opiekunów osób niepełnosprawnych jeszcze bardziej skomplikuje, i tak już bardzo skomplikowany, istniejący system wsparcia dla opiekunów osób niepełnosprawnych. Prostszy rozwiązaniem, również zapewniającym realizację założeń wskazanych przez projektodawcę tj. usunięcie nierówności w wypłacanych świadczeniach i emeryturach/rentach dla opiekunów osób niepełnosprawnych, jest uchylenie art. 17 ust 5 pkt 1 lit. a ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz wprowadzenie przepisu, zgodnie z którym w przypadku zbiegu uprawnień do świadczenia pielęgnacyjnego z emeryturą lub rentą i przy spełnianiu przesłanek określonych w przepisie, wnioskodawcy przysługuje wyższe świadczenie, z zastrzeżeniem prawa zachowania dodatków do emerytur i rent (trzynasta emerytura, ryczałt

energetyczny, itd.), które nadal wypłacać będą organy emerytalno-rentowe. Podkreślenia wymaga, że rozwiązanie zaproponowane w projekcie ustawy nie uwzględnia faktu, iż emerytury i renty podlegają corocznej waloryzacji od dnia 1 marca, natomiast wysokość świadczeń pielęgnacyjnych waloryzowana jest co roku 1 stycznia. Wprowadzenie uzupełniającego świadczenia pielęgnacyjnego w wysokości obliczanej indywidualnie dla każdej osoby uprawnionej, jako różnicy pomiędzy aktualną wysokością świadczenia pielęgnacyjnego a należną emeryturą czy rentą, spowoduje obowiązek naliczania wysokości nowego świadczenia co najmniej dwa razy w roku. W konsekwencji organy realizujące świadczenia rodzinne zobowiązane będą do wypełniania nowych, dodatkowych, pracochłonnych obowiązków. Innym rozwiązaniem jest wprowadzenie wypłacanego przez organy emerytalno-rentowe - dodatku do świadczeń emerytalno-rentowych dla osób opiekujących się niepełnosprawnym członkiem rodziny w wysokości różnicy między kwotą świadczenia pielęgnacyjnego a należną emeryturą lub rentą.

Ponadto, ujednoczenia wymaga system świadczeń opiekuńczych i poszerzenie katalogu osób uprawnionych. Należałoby wprowadzić jedno świadczenie pielęgnacyjne uwzględniające wszystkie grupy osób uprawnionych zarówno do: świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego oraz zasiłku dla opiekuna jak i proponowanego w niniejszym projekcie uzupełniającego świadczenia pielęgnacyjnego. Osoby sprawujące opiekę nad niepełnosprawnym członkiem rodziny powinny otrzymywać wsparcie finansowe odpowiadające ich potrzebom. Obecnie organy odpowiedzialne za wypłatę świadczeń pielęgnacyjnych w dużej mierze nie stosują wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 października 2014 r. sygn. 38/13. Skutkiem tego jest pominięcie grupy osób opiekujących się swoimi niepełnosprawnymi krewnymi, tylko dlatego, że niepełnosprawność powstała u nich po 18 roku życia lub po 25 roku życia jeśli kontynuowali naukę w szkole lub w szkole wyższej. W grupie tej są też ci opiekunowie, którzy opiekują się niepełnosprawnym współmałżonkiem oraz ci, którzy nabyli uprawnienia do świadczeń emerytalno-rentowych, jak również osoby, których dochód w rodzinie przekracza 764 zł na osobę. W całej procedurze ważne jest, aby świadczenia trafiały do osób, które podejmują trud opieki nad osobą, u której stwierdzono niepełnosprawność uniemożliwiającą samodzielną egzystencję.

W całym systemie nadal brakuje regulacji dotyczącej rozbieżności co do stopnia niepełnosprawności. Osoby niepełnosprawne, wymagające opieki, w praktyce mają różne potrzeby dotyczące sposobu sprawowania tejże opieki. Czasem, pomimo wskazania tego samego stopnia niepełnosprawności w orzeczeniu, konieczność współdziałania opiekuna przy czynnościach życia codziennego jest bardzo zróżnicowana. Różne schorzenia dotyczą różnych obszarów funkcjonowania osoby niepełnosprawnej, a zatem wymagają skrajnie różnych form wsparcia opiekuna, pomimo tego samego orzeczonego stopnia niepełnosprawności.

Przechodząc do szczegółów proponowanych zapisów należy zwrócić uwagę, że wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 października 2014 r., sygn. 38/13, Trybunał uznał za niezgodne z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP uzależnienie przyznania świadczenia pielęgnacyjnego od daty powstania niepełnosprawności podopiecznego. Wyrok ten dotyczył analogicznego przepisu zawartego w art. 17 ust. 1b ustawy o świadczeniach rodzinnych. Proponowany przez projektodawcę w art. 17aa ust. 3 przepis odnośnie

uzależnienia przyznania uzupełniającego świadczenia pielęgnacyjnego od daty powstania niepełnosprawności osoby niepełnosprawnej wymagającej opieki per analogiam należy również uznać za niezgodny z Konstytucją RP. Zatem zapis art. 17aa ust. 3 powinien zostać wykreślony.

Również wykreślenia wymaga przepis art. 17aa ust. 4 wskazujący, że świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje jeśli osoba niepełnosprawna wymagająca opieki nie mieszka w jednym gospodarstwie domowym z osobą sprawującą opiekę. Wprowadzenie warunku wspólnego zamieszkiwania wyklucza z kręgu osób uprawnionych, opiekunów tych osób niepełnosprawnych, które pomimo orzeczonego znacznego stopnia niepełnosprawności, wraz z odpowiednimi wskazaniem, z uwagi na rodzaj niepełnosprawności, mogą zamieszkiwać samodzielnie. Ponadto, żadne z pozostałych świadczeń opiekuńczych nie nakłada na opiekuna wymogu wspólnego zamieszkiwania z osobą niepełnosprawną, zatem jest to swoistego rodzaju brak konsekwencji prawodawcy w tym zakresie.

W propozycji art. 17aa ust. 5 niniejszej nowelizacji brakuje przepisów odnośnie waloryzacji świadczenia uzupełniającego oraz odprowadzanych od niego składek. Świadczenie pielęgnacyjne, jak już wskazano, jest waloryzowane co roku 1 stycznia, natomiast świadczenia emerytalno-rentowe waloryzowane jest corocznie, w marcu. Zatem należy zadać pytanie czy waloryzacja nowego świadczenia uzupełniającego powinna być dokonywana dwa razy do roku? Ponadto czy od proponowanego świadczenia gmina powinna odprowadzać składki do ZUS, pomimo, istnienia innego tytułu do ubezpieczenia jakim jest renta i emerytura? W końcu zaś, czy od nowego świadczenia uzupełniającego nie powinna zostać odprowadzana składka do ZUS? Jeżeli tak to, która - czy emerytalno-rentowa i zdrowotna, czy tylko jedna z nich.

Kolejno zmiany wymaga zaproponowany przez projektodawcę, w art. 17aa ust. 7 przepis zgodnie, z którym jeżeli kwota świadczenia uzupełniającego nie przekracza 10 zł wówczas organ może wypłacać to świadczenie w formie kwartalnej. Należałoby wprowadzić zapis zgodnie, z którym poniżej pewnego pułapu kwoty np. 20 zł, organ odstępowałby całkowicie od wypłaty świadczenia, z uwagi na koszty obsługi świadczenia, które w tym wypadku przekroczyłyby znacznie jego wartość.

W artykule 23 ust. 4e i 4f należy wprowadzić zmiany w celu umożliwienia przeprowadzenia każdorazowo wywiadu środowiskowego przy ustalaniu prawa do uzupełniającego świadczenia pielęgnacyjnego oraz jego aktualizacji, tak jak ma to miejsce w przypadku specjalnego zasiłku opiekuńczego.

W zakresie art. 23b ust. 1 pkt 6 należałoby doprecyzować zakres danych uzyskiwanych z organów emerytalno-rentowych w ramach systemu Emp@tia o miesięczną wysokość przyznanych świadczeń. Ponieważ wysokość uzupełniającego świadczenia pielęgnacyjnego uzależniona jest od aktualnej wysokości pobieranych świadczeń z systemu zabezpieczenia społecznego, a na organie właściwym ciąży obowiązek samodzielnego pozyskiwania i weryfikacji drogą elektroniczną lub pisemną danych o wysokości tych świadczeń.

W końcu, w art. 24 projektu, z uwagi na coroczną waloryzację świadczeń emerytalno-rentowych zasadnym byłoby wskazanie zamkniętego okresu na jaki ma być ustalane prawo do uzupełniającego świadczenia pielęgnacyjnego.

Niezależnie od przedstawionych powyżej uwag, w opinii Związku Powiatów Polskich należy przeprowadzić reformę systemu emerytalno-rentowego, która zapewniłaby, że emerytury przyznawane osobom, które je wypracowały są co najmniej równe wysokości świadczeń socjalnych wypłacanych osobom, które z różnych powodów nie pracowały i nie opłacały składek na świadczenia emerytalno-rentowe. Bowiernie obecnie obowiązujący system z samego założenia jest niesprawiedliwy, skoro osoby, które nigdy nie podjęły pracy zawodowej, otrzymują wyższe środki, niż osoby, które na swoje niskie emerytury pracowały, niejednokrotnie z ogromnym poświęceniem, przez całe życie.

Z poważaniem

Prezes Zarządu
Związku Powiatów Polskich
Andrzej Piłonka

